

1. Ho

2. Ho

3. Ho

4. Ho

5. Ho

6. Ho

7. Ho

8. Ho

9. Ho

10. Ho

11. Ho

12. Ho

13. Ho

14. Ho

15. Ho

16. Ho

Q. D. B. V.
DISSERTATIO INAUGURALIS
CHIRURGICO - MEDICA
QUÆDAM
DE
LUE VENEREA
SISTENS
QUAM ANNUENTE DIVINA GRATIA
ATQUE
CONSENTIENTE GRATIOSA FACULTATE
MEDICA
PRO LICENTIA
GRADUM, HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORIS MEDICINÆ
LEGITIME OBTINENDI
IN ALMA ARGENTORATENSIVM UNIVERSITATE
PUBLICÈ DEFENDET

FRANC. LUDOV. HEGG,
CONFLUUS.

Die XXIII, Aug. A. R. S. MDCCLXXVII.

H. L. Q. C.

ARGENTORATI
Imprimebatur IN OFFICINA KÜRSNERIANA.

REVERENDISSIMO AC SERENISSIMO
PRINCIPI AC D. DOMINO
CLEMENTI WENZESLAO
ARCHEPISCOPO TREVIRENSI
SACRI ROMANI IMPERII PER GALLIAM
ET
REGNUM ARELATENSE ARCHICANCELLARIO
AC
PRINCIPI ELECTORI
EPISCOPO AUGUSTANO,
COADJUTORI ELVACENSI
ADMINISTRATORI PRUMIENSI PERPETUO
PRINCIPI REGIO POLONIÆ ET LITHUANIÆ,
DUCI SAXONIÆ,
JULIÆ, CLIVIÆ, MONTIUM, ANGARIÆ
ET
WESTPHALIÆ,
LANDGRAVIO THURINGIÆ,
MARGGRAVIO MISNIÆ,
UTI SUPERIORIS ET INFERIORIS
LUSATIÆ,
COMITI PRINCIPI HENNEBERGENSI, COMITI
MARCHIÆ, RAVENSBERGIÆ, BARBIÆ
ET HANNAVIÆ,
DOMINO IN RAVENSTEIN &c. &c.

PRINCIPI

AC

DOMINO

MEO

LONGE CLEMENTISSIMO.

REVERENDISSIME,
SERENISSIME ARCHIEPISCOPE,
ET PRINCEPS ELECTOR
DOMINE DOMINE CLEMENTISSIME!

QUOD fieri nunquam posse credideram, PRINCEPS SERENISSIME! id est mihi Benevolentiae Tuae interventu hodie contingit, ut Dissertatiunculam hanc laborum primitias Tibi offerre audeam. Quem tenuis ego hucusque in arte Potentem magis Patronum humillime adoptem, nisi Te, SERENISSIME PRINCEPS ELECTOR! Patrem Patriae, Cui aegrotantium salus, Cui artis salutaris incrementum, tot tantaque tam artui regiminis negotia cura est, sub Te enim salus semper tuta erat. Et quis nunc, Te imperante, praeter rerum abundantiam Treviris scientiarum artiumque felix profectus?

Patere ergo, PRINCEPS SERENISSIME! Avitarum Tuarum Virtutum, Candoris, Clementiae, Fortitudinis Scientiae Politicae, flores omnes colligere, unde circa augustissima tempora Tua serpent lauri perpetuo virentes, illud corde Tibi devotissimo precatur est augurat

Submississimus Clienſ & Servus
FRANCISCUS LUDOVICUS HÆGG.

PROËMIUM.

Sisto Tibi, Benevole Lector! ut laudabili mori Academico fatisfaciam, quandam de lue venerea; differendi materiem, etsi intricatam non tamen novam quippe pluribus ab auctoribus jamjam agitatam agitare adhuc mihi præsumo. De hocce morbo agens, ortum & variorum auctorum medendi Methodum rimari, superfluum foret, dum & ejus origo & processus & medendi ratio in clarissimorum Auctorum Annotatis fatpatent. Faxit Supremum Numen, ut scopo Academico fatisfaciam, etsi quædam Tibi, Benevole Lector! vel corrigenda vel omittenda vel adjicienda adhucdum videantur, labori meo, ut indulgeas, juvenili volo. Vale mihiq; fave.

A

§. I.

Morbi nostri, consentientibus variis auctoribus, a) acurata vix dari potest definitio, nisi & illam malorum syndromen & symptomatum catervam seorsim tangamus. Lues venerea ergo est species cachexiæ, in qua serum sanguinis singularem crassitudinem & acrimoniam ut plurimum a contagio per impurum congressum suscipit, variarum partium doloribus, tumoribus, maculis sese manifestans gravissima phænomena inducit b).

§. II.

Ex eo, quod per contagium lues venerea attrahi se patiatur, videndum esse arbitror, quomodo ejus fiat contagium. Duplici modo virus venerum corpus ingredi potest, primo quidem, ex impuro congressu infecti cum non infecto, & sic vicissim, & hæc nulla amplius explicatione indigent; secundo pluribus adhuc modis teterrimis. hicce morbus communicari potest absque ut fiat impurus congressus. Sic testantur auctores a generatione contractum virus venerum fuisse, si nimirum a lue infectis parentibus nati infantes eodem morbo inquinati in lucem eduntur. Quis miratur! miasma enim hoc venereum circulantibus mixtum est humoribus, quibus foetui in utero materno incluso conciliatur nutritio; fieri ergo potest, ut morbosum fomitem jamjam gerat in corpore, antequam nascatur foetus. Compertum est, ait ASTRUC c) *ab infecta matre partus edi squallidos, semiputres, ulcerosos fere sy-*

a) Vid. Home Princ. Med. parte IV. Sect. II. p. 269. &c.

b) Vid. Mastitanum in Chirur. Tom. IV. C. III. p. 4. &c.

c) De Morbis Vener. L. II, C. 1. p. 121.

phyliticos, ubera fugiendo matris aut nutricis hac lue affectæ infanti idem malum communicari posse prolixè testantur auctores, *d*) sic vidit Clar. VAN SUIJEN, *e*) miserum puellum lue correptum, qua intra tres septimanas periit, dum sanissima nutrici substituebatur alia, cujus palatum osseum foetido ulcere totum fuit exetum. Integrum oppidum infectum fuisse legitur, dum plures mulieres misericordia motæ ubera dederunt binis infantibus, qui ab alia nutrice lue laborante, hac fuerunt infectæ. *f*) Sudore porro idem malum attrahi potest, diffatur enim per totam cutis superficiem virus hocce venereum, periculosum inde videtur in eodem lecto cum infectis dormire, imprimis si copiose sudant; *potest enim facile vaporosus ille sudor exhalans de infecto corpore resorberi, vel saltem pro parte vasibus bibulis cataneis sani hominis talis luis propagatio per fomitem spargi, dicit ASTRUC.* *g*) Ad quam quoque refert, si quis eodem poculo cum infecto biberat, vel iisdem mandibulis os & labia exterferat, & quando non infectus cum infecto vestimenta mutaverat, & tales plures existunt casus. *h*) Plures adhuc aliæ extant causæ, quibus morbus hicce, absque ut Orgasinus Venereus cum infectis colatur, attrahi possit, quas, ne prolixior sim, transeo.

§. III.

Contagium venereum, in illa parte, cui committitur, sese manifestare solet: sic a suctione contracta cir-

A 2

-
- d*) Vid. Medic. essais - and observat. Tom. III. N. 21. p. 323.
e) Comment. in Aphor. Boerh. Tom. V. Aphor. 1441.
f) Wercellon de pudendorum Morb. C. IV. p. 205.
g) Libr. citat. Cap. II. p. 122.
h) ibid. & Hildanus, observ. centur. Ima p. 75.

ca mammas, si infans infecerit nutricem, & contra in labiis, lingua, ore internæ ac faucibus ulcera nascuntur venerea, si nutrix infecerit infantem, sic ad partes genitales utriusque sexus per orgasmum venereum impurum, observatur nidulare. Hisce præmissis nunc quaeritur an statim quando contagium lubierit corpus, lues Venerea cum suis symptomatibus sævire incipiat? FRACASTORIUS *i*) monet, non statim luem veneream sese manifestare, sed certo tempore delitescere, interdum quidem per mensem, interdum per duos, sæpe etiam per plures, imo annos. Huic sententiæ similis apud BERNHARDUM TOMITANUM legitur: *k*) monet enim signa manifesta luis venereæ per duos & plures menses nondum apparere, en ejus verba. Ille morbus videbatur delitescere & de futuris aliorum calamitatibus & suppliciis meditari. Apud DANTURNER *l*) extat casus, qui idem demonstrat, potest itaque hocce malum, testantibus hisce auctoribus, confirmante CLAR, VAN SUITEN *m*) ad certum tempus latere.

§. IV.

Videnda ergo sunt signa, quibus certi sumus, virus venereum in corpore latere, antequam cum tristibus suis symptomatibus agere incipiat. BERNHARDUS TOMITANUS *n*) signa mali hujus latentis atque adhuc recentis sequentia annotat: Corporis inertiam, segnitiam præter laborem; gravitatem membrorum, lassitu-

---

i) Aphrod. in præfat. p. 199.

k) De morb. Gall. circa anno 1563.

l) Syphyl. hist. p. 297.

m) Comment. in Ophor. Boerh. Tom. V. Ophor. 1442.

n) Libr. Cit.

dines spontaneas, lentorem & tarditatem actionum, somnolentiam fere assiduum, corporis maciem, virium sublationem, animi perturbationem, moerorem, diffidentiam, metum, pallorem faciei, & alia plurima; hujus sententiae favere videtur BRUNUS GALLICUS. o)

§. V.

Symptomata, quae nos de lue venerea certos reddunt, sequentia sunt; gonorrhæa nempe virulenta, tumores testium, stranguria, bubones, ulcuscula varia præputii & balani, tubercula, veruca. p) Dum de gonorrhæa mihi fermo, illam intelligo, quæ per virus venereum fit, distinctam ab illa, quam varii auctores simplicem salutant q): Fieri enim talis gonorrhæa simplex potest, absque ut impurus congressus celebretur. Ex Anatomicis & Physiologicis constat, prostatam glandulam suis emissariis patere in urethram, unde si quacunque de causa se- & excretio talium humorum augetur per urethræ cavum sensim protruditur lentus talis humor, qui extremo urethræ adhæret, internæque præputii superficiem & cum illis concrefcit, quod foetidum quidem est, sed nullo modo contagiosum. Differt inde hæc gonorrhæa simplex a virulenta triplici modo; primo illa, non est contagiosa, qualis hæc, secundo, exstillans, uti dictum, liquidum cohæret, & concrefcit propriis suis partibus unde stillat, cum e contrario in venerea nec adhæret nec concrefcit penis summitati, sed foetido stillicidio lintea maculat, tertio denique sim-

A 3

-
- o) Schenk Obser. med. rar. VI. pag. 816. & seqq.
 p) Home princ. med. part. IV. S. II. p. 271.
 q) Astruc Libr. III. p. 190.

plex non a virus venereo producitur uti virulenta, sed monente *Clar. Astruc* r) illa fieri observatur ab insuetata potatione cerevisiae, equitatione nimia, immoderato etiam veneris exercitio, *Chystere calidius admissio* &c.

§. VI.

De symptomatibus supra recensitis quaedam nunc dicenda: primo quidem de gonorrhæa, urethra præcipua gonorrhææ sedes est. s) Varia in gonorrhæa observantur phænomena pro varietate locorum penis, in quibus venereum virus hæret, ac erodendo ulcera excitat. Gonorrhæam post impurum veneris orgasmum adeo frequentem esse non miramur, cum penis in concubitu impuro omnium maxime contagio exponatur. Contingit enim ab impuro concubitu, ut contaminans materies resorpta, meatibus in superficie glandis arcte æstu Venereo dilatatis, primo momento, quo flaccescere incipit, se insinuet corpori glandis spongioso, interque binas membranas urethræ continetur usque ad collum vesicæ. Gonorrhæa porro pro varietate symptomatum varia; prima gonorrhææ virulentæ species a *BOERHAAVIO* t) adesse dicitur, quando cavum exesum in fungosa glandis fabrica sistitur, atque per superficiem ejus dilatata sibi emissaria paravit, dum spurcissimus mador hac parte transfudat, glandem & præputium corrumpit, labefacit quandoque & fiderat. Cognoscitur illa foetido madore minus crasso, quam in ceteris hujus nominis morbis, assidue genito intra glandem & præ-

---

r) *Libr. Cit. C. I. §. IV. p. 162.*

s) *Van Suijen Tom. V. Ophor. 1447.*

t) *Ophrod. in præfat.*

putium vel materiem per glandem pressam extrinsecus transudante; Ablato contagio non difficilis hujus gonorrhææ ratio.

Quandoque rubra in glandis superficie apparet macula, omnium primum suscepti contagii signum, quæ aliquando evanescit, brevi subsequitur postea excretio materiæ Gonorrhæicæ per ipsam glandis substantiam.

§. VII.

Altera gonorrhææ virulentæ species observatur quando virus venereum per poros glandis sese insinuat penetrat usque ad fabricam cellulosam urethræ circumnatam, ulcuseulumque ibidem format, quod meatus in uréthræ ductum hiantes exedit, hinc ulcerosam materiem hac via effundit assiduo quidem distillantem hoc exitu, & hæc est, testante VAN SUITEN *u*) omnium frequentissima in initio gonorrhææ occurrens. Locus affectus est imprimis circa finem urethræ, quæ circa glandem dilatatur & facit fossulæ ovalis speciem, quæ & navicularis audit. *v*) Hac in gonorrhææ virulentæ specie sentiunt ægri dolorem in pene ac si coarctaretur urethra, major copia materiæ exit sed lentiori stillicidio ob urethram eo magis coarctatam, quo plures tales loculi affecti sunt. A loco posteriori penis premendo glandem versus exprimi potest materies, quod non contingit ubi in superiore parte urethræ hæret mali sedes: Albus est humor, qui exit, exsiccatus flavescit & lintea rigida reddit, & si pejoris indolis fuerit malum, viridescit, pessimum, si amurcosus, saniosus,

u) Libr. Cit. §. cit.

v) Winslow. Expof. Antom. p. 569.

atque sanguinolentus humor effluit &c. x) exesa enim fabricæ cavernosæ urethræ est indicium.

§. VIII.

Tertia gonorrhæe species ad esse dicitur, quando ad glandulas usque Cowperianas dictas virus intraverit, hosque obsidet, per emissaria horum in cavum meatus urinarii se exonerat materies, si his in glandulis virus nidulat, vix extricari poterit, sed hærens ipsaque mora pejus factum ingentes ibidem erodet sinus, cava &c. Majoris momenti res est, si quacunque de causa materiæ impediatur in glandulis collectæ exitus in cavum urethræ. Origines quam sæpe ducit a prima & secunda specie gonorrhæe, si repetitis vicibus jam talibus morbis vexatus fuerit æger; rarius occurrit absque his, & CELEB. LITTE y) qui magnum numerum cadaverum gonorrhæa laborantium disseccuit, tantum semel invenit has glandulas Cowperianus affectas solas. Cognoscitur tumore & dolore in medio perinæi, qui quoque ad anum usque extenditur; parcius est materiæ gonorrhœicæ per penem stillicidium; quandoque contigit, ut & ultimo actu reddendæ urinæ copia materiæ saniosæ, ichorosæ, foetidæ ex pene prodeat. Quando itaque tumor illarum glandularum & partium vicinarum plus augetur, comprimi possunt illarum ductus excretorii, ut nihil omnino vel parcam tantum copiam materiæ in cavum urethræ transmittant, intelligitur inde, quid apud auctores quosdam sub nomine gonorrhæe virulentæ siccae veniat.

§. IX.

x) Van Suijen locq. Cit.

y) Acad. des sciences Anno 1711. membr. p. 267.

§. IX.

Quarta gonorrhææ virulentæ species est, dum virulentus tabus usque ad prostatas ductus has tabefacit, inque satis abundans pus resolvit; sequitur illa ex durantibus diu & repetitis gonorrhæis; cognoscitur ex tumoribus in perinæo propinquiore ano, adest simul urinæ interceptio pessima, unde durissimi, inanes exonerandam vesicam tenesmi, atque rejectio copiosa purulentæ, subputridæ materiæ. Ultima tandem & abominantissima species est, quæ infectione prostaticarum emissaria vasculorum inter exeuntes illarum meatus hiantia, erodit, & venenum suum per hos ductus usque ad vesiculas feminales communicat, illarumque liquidum & vasa simul contaminans profluvium largissimum atque foetidissimum procreat. Si jam perpendimus, prostatas recto intestino incumbere, quod copiosa pinguedine cingitur, intelligitur totum illum apparatus cellulofum qui vesiculas spermaticas, vesicam Urinariam, intestinum rectum atque perinæum ambit, & interjacet, exulceratum, exesum, putrefactum fieri, meatus fistulosos ad scrotum, perinæum & anum producere, ita ut per cuniculos simul & fistulas omnes hæ partes consumantur, nec balneis, fomentis, cataplasmatibus, incisionibus, dilatationibus aliquid perficiatur, quin tandem in urina ipsa pinguedo de his ulceribus demittatur z).

§. X.

De gonorrhæa agens aliquod virus venerei symptomata adhuc restat maximi adhuc momenti. Est nimi-

B

z) Bærrhave ad Ophrod. in præfat.

rum Ophthalmia Venerea, dum per Metastasin, quando nempe subito suppressa fuerit gonorrhæa, ad oculos delatum fuerit virus hoc venereum; quis miratur delatam ad oculos materiem virulentam in subtili teneraque oculi fabrica inflammationem acerrimam circa corneam transparentem formare, statimque, nisi prudenti chirurgica manu extirpetur, in suppurationem abire, atque ipsam corneam perforando, turbatis jamjam & infectis intra humoribus, ad effusionem totalem viam parare, dum ex antea dictis constat, quanta damna, qualesque erosiones faciat miasma in durissimis quoque corporis partibus, nec dubium est, quin materies virulenta ad oculos deferri possit, dum toties lues universalis per totum corporis habitum dispersa a mala gonorrhææ curatione oritur. Talem materiæ virulentæ ad oculos per Metastasin confirmat celeb. ASTRUC, *a*) qui testatur, *se observatione compertum habere, ophthalmiam gonorrhœicam in summo etiam incremento dicto citius remissam fuisse, evanuisse derepente, neque integrato gonorrhœæ fluxu vl. erumpente bubone venereo in inguine alterutro*: monet autem hanc metastasin a genitalibus ad oculos illis contingere *b*) quibus oculi natura molles sunt aut infirmi aut quibus ictu aut affectu aut festuæ illapsu fortuito oculi male habent. Fieri quoque potest, ut non per metastasin sed a contagio immediate oculis applicato talis ophthalmia venerea oriatur, quod CLAR. ASTRUC *c*) observatione probat, merito notat, talem ophthalmiam ab externo applicato contagio, dum interim gonorrhæa pergit, minus gravem

a) De Morb. Vener. Libr. III, C, III, edit. 2da, Tom. I, pag. 291.

b) Ibidem.

c) Ibidem.

esse, quam si suppressa gonorrhæa virus impetuo suus
& majori copia in oculos irruat.

§. XI.

Hucusque de gonorrhæa in viris diximus. In
fœminis dum legitima suspicio impuri conbitus adest,
& stillicidium materiæ virulentæ per vaginam exit,
fluor albus vel gonorrhæa muliebris audit, unum ad-
huc est, quod consideratione dignum, nempe ut bre-
viter ineam distinctionem, qua patebit, quomodo fluor
albus seu gonorrhæa muliebris venerea a proprio sic
dicto fluore albo distinguatur.

Distinguit se primo a cognitione causæ prægressæ
(suspecti nempe concubitus) secundo fluor albus a levi
initio per menses imo per annos augetur sensim, &
tarde tantum redditur acrior, flavus quandoque, viri-
descens tandem; Gonorrhæa autem muliebris venerea
subito oritur, increfcit continuo, & festinans auget
vestigia mali; color qui initio albicat, quandoque in
flavum & viridem satis cito transit, erosisque vasis ef-
fluit tabus sanguinolentus, ardoris & doloris sensum in
vagina percipiunt ægrotæ.

§. XII.

Bubones tumores in inguine, inde dicuntur quia
voce græca, inguina ita sonant. Si itaque virus vene-
reum ad inguina delatum fuerit, ibique tumores
excitat, hi tumores sub bubonum nomine veniunt.
Nascentes bubones sedulo consideravit sæpius Clar.
Aphorismorum Boerhaavii Commentator VAN SUITEN:

d) dicit nimirum, *agros conqueri de quadam tensione in inguine, quandoque de obtuso dolore, tunc tangere potuit in profundo hærentes glandulas, parum tantum auctas, distinctas adhuc inter se & secundum longitudinem inguinis dispositas; cito satis augetur malum, & in unam quasi coeunt massam, quæ postea in tumorem sæpe satis magnum assurgit & tunc non solæ glandulæ videntur hunc tumorem constituere, sed simul infectam esse membranam cellulosam.* Bubo in inguine apprensus dat signum recepti in venas contagii; intelligitur inde, quare a peritis semper suspecti habeantur. Contingit & quandoque observante CLAR. VAN SUI- TEN e) ut post impurum concubitum absque ullo alio malo apparente in corporis parte indurationes glandularum subaxillarium prodeant; & nec leve hoc malum est, designat enim luis contagium mobile admodum & actuosum non hæsisse partibus, quibus immediate applicatum fuerat, sed & vasis receptum ulterius penetrasse, hinc nisi bona medela illud cito diffletur de corpore, metus est, ne totum corpus inde contaminetur. Vidit CLAR VAN SUI- TEN, f) *post concubitum cum scroto non tantum bubones in utroque inguinæ juvenis robusti emergisse, sed & totam cutim varis fædatam fuisse.* Distinguitur bubo venereus ab aliis inguinum tumoribus causas ob prægressas, (impuro nempe vel saltem suspecto concubitu,) cancris venereis & gonorrhæa præcedentibus.

§. XIII.

In membro virili ingens adest inflammatio, uti in § VI. dictum est, & brevi in gangrænam abiens; va-

d) Libro Citato. Aphoris 1448.

e) Ibidem.

f) Ibidem.

rii inde membri virilis tumores sub cute penis & præputii tenerima, ubi quædam tunica cellulosa dicta hæret, quæ male affecta si fuerit, in tumorem ingentem attollitur, & subjectas partes suffocare potest. Inflata tenera hac cellulosa quandoque ultra glandem prominet, illamque totam occultat, liberumque urinæ exitum impedit, cujus pars inter præputium & glandem collecta manet, mora acrior facta, has partes magis irritat sicque omnia mala augentur, tumor inde ortus fere pellucidus est, vario modo intortus, digiti pressioni cedens, ut plurimum *Phimosi* audit; *Paraphimosi* autem, ubi præputium pone glandem retractum simili tumore afficitur, & turgendo annulo, pariter fere pellucido penem cingit circa coronam glandis, quæ ultra tumorem hunc annularem prominet tota nuda. In phimosi tumens præputium retroduci nequit, nec adduci in *paraphimosi*.

Tales tumores fieri quoque possunt, licet nil mali subsit, observante Ill. HEERS, *g*) & secundum CLAR. ASTRUC *h*) a laboriosa & difficili venere cum pura muliere. Plura alia adfunt obscæna mala, quæ ægrotantem hac lue laborantem vexant, tumor nimirum testium venereus stranguria venerea, tubercula callosa, dein lues venerea confirmata. Piora symptomata ex illis, quæ in variis gonorrhææ speciebus dicta fuere, elucet. De lue nunc venerea confirmata adhuc quædam mihi dicenda superfunt.

B 3

g) Observ. Med. no. VII. p. 85.
h) Libr. Cit. C. VIII. p. 289.

§. XIV.

In indaganda causa non diu moror; est nimirum virus venereum per vasa sanguinea, serosa atque lymphatica intus assumptum *i*) & ex eo, quod de lue venerea confirmata miasma venereum circulantibus jam mixtum humoribus, facile intelligitur, tristissimam jam hocce ludere tragædiam Retrocrescunt omnia, præter gonorrhæam, symptomata, uti ulcuscula in pudendis, tumores testium, bubones, tubercula penis & ani; palatum, fauces, membrana Schneideriana investuntur inflammationibus atque ulceribus cum albo & calloso margine, ossa carie eroduntur, corpore in lecto in calente per totum corpus dolores atrocissimi lancinantes dilacerantesque percipit æger, cutis deturpatur maculis latis, rotundis, ficcis, flavescens &c. Glandulæ diversæ infarciuntur, indurantur tumentque variis in locis, & innumera alia supersunt phænomena, quæ hic recensere, contra meum promissum foret. Credo, me breviter explicasse, quæ huic morbo competunt, & ex dictis diagnosis patet, & prognosis in promptu est. Quædam nunc adhuc de curatione dicenda habeo.

§. XV.

Magnus medicorum catalogus apud antiquos & recentiores in malo hocce curando versatos reperire est. Antiqui præprimis, dum certa sibi persuasa habuerint specifica, iisdem morbum hunc tolli posse crediderunt, & inter hæc circa nullum adeo occupati fuerunt Medici, quam circa hydrargyrum, de quo paulo post mihi sermo erit. Tentaverunt porro fudoriferis, emeti-

i) Vid. Home princip. Med. p. IV. S. II. pag. 286.

cis, catharticis, dum morbosus fomes, uti voluerunt, solutus fuit, illum e corpore eliminari, inter reliqua ceterum specifica, ne prolixior sim, tantummodo quædam recenseo. Teste WARANDEO a CARTANO *k*) caro perdicis laudata fuit, Arsenicum in spiritu vini solutum, palmis ac plantis applicatum, *De planis campi* jactat *l*) Aurum sub forma tenerrimi pulveris LOSSIUS & REBENTROST commendant. * WEISBACH *m*) crocum folis miracula in hoc morbo facere opinatur. De Ligno Guajaco sancto, indico, POLL *n*) & HUTTEN *o*) primi mentio mentionem fecere, & illud ipsum omnibus medicamentis anteposuerunt, CLAR. POLL *p*) SCHMAUS *q*) HUTTEN *r*) MONARDUS *s*) & plures alii adhuc auctores; radicem Chinæ contra hunc morbum in usum tractum fuisse, ex FRACASTORIO patet; * magnam adhuc auctorum syllabum de variis remediis contra hunc morbum adhibitis adducere possem, sed ne limites transgrediar, contentus & benevolam lectionem, ut adeat Dissert. Cl. BEHM, rogo *t*)

§. XVI.

Mercurii usus externus in Arabia primum; & sub seculo XVI, ejus internus Florere expit usus;

-
- k*) Hieron. Cart. med. prof. Bonon. papian med. opera Lugd. 1663.
  - l*) de la Verole reconneue, combattue, & abattue. Paris 1623.
  - m*) Wahrhafte Cur aller Krantheiten, Marb. 1712, & Straßb. 1715.
  - n*) De Cura morbi Gallici per Lignum Guajacum. Venet. 1717.
  - o*) De Guajaco, methodo & morbo gallico Mogunt. 1519.
  - * Dissert. de lue Venerea, Vitemb. 1683.
  - p*) Libro citato.
  - q*) Lucubr. de Morb. Gall. Aug. Vind. 1518.
  - r*) Libr. citat.
  - s*) De morbo Gallico. Epist. II, initio seculi XV.
  - t*) De variis syphilid. therapüs, Argent. 1771.

habebatur ab antiquis pro optimo & efficacissimo luis venereæ curandæ medicamento, uti jam in §. præcedente præcepi. Si omnes auctores, qui mercurium in lue venereæ curanda laudant, recenserem, & vim quomodo ille agat, exponerem, ampla mihi res foret. Ad evolendos circa hanc rem auctores, vid. Diss. CLAR. BŒHM; & ad explicandam mercurii vim legi meretur doctissima dissertatio de *Hydrargyri præparatorum inter-norum in sanguinem effectibus sub præsidio Clar.* nostri Præceptoris SPIELMANNI a doctiss. JOH. FRIED. EHRMANN in hujate Univerſitate 1761. defenſa; his itaque non immoror, ſed tantum quædam mihi circa illam abſurdam theoriam, quod nempe lues venerea non niſi ptyaliſmo curari poſſit, dicenda ſuperſunt. Me aber-rare vix credo ſi ptyaliſmum plus nocere, quam pro-deſſe, aſſeram: rationes ſi ex me quærentur, ſequen-tes eſſe poſſunt. Primo ſalivatio non eſt evacuatio Critica, ſecundo dum nimirum experimentis conſtat quod Hydrargyrum ſaniffimis quoque hominibus exhi-bitum eundem effectum produxerit, licet nullus in il-lis hoſpitabatur mali venerei fomes; imo CLAR. VAN SUIſTEN u) dum de methodo per frictionem inungen-do mercurium loquitur, & mala inde recenſet, quæ ægris occurrunt, egregie dicens: *Imo ſalivationis peri-culum imminet etiam hominibus ſaniffimis, qui dum in-ſerviunt miſeris noctes atque dies in tali ere herere debent,* imo & CLAR. ASTRUC, dum de frictione loquitur, di-cit: *non ab ægro ipſo, ſed ab alio miniſtro inunctionem fieri*

u) Libr. citato. Ophor. 1467.

* Hier Fracaſtas Med. veronens 1.) Syphilis veron. 1530. 2.) de contagione, Venet. 1546..

*fieri debere, sed egregie fatetur, talem ministrum veti-
re in discrimen salivationis. Apud HILDANUM v) fi-
mille exemplum legitur. Mirabatur celeb. GOULARD
x) illos, qui præparabantur ad ferbeundas inunctiones
mercuriales, incepisse etiam salivationem pati, dum
ob penuriam loci in eodem conclavi morabantur, cum
illis, quibus mercurius jamjam inunctus fuerat. Porro ægris
quam maxime laboriosum est salivationis negotium,
imo verò martyrium salivationis cura dici potest; fi-
dem si negas, adeas loca, ubi adhuc salivatio celebra-
tur. Denique testante GOULARD y) maxime periculo-
sum & insigni indiget attentione & præcautione, & a
CLAR. KRAMERO z) medicatio homicidiaria ipsa soli-
vatio audit, quæ hucusque dixi, egregie confirmat mo-
do laudatus KRAMER, dicens: Quilibet tot arcana con-
tra luem veneream habet, ut e longinquo mihi sor-
deant, omnes idiotæ credunt, hunc morbum non nisi
salivatione curari posse, & quidquid in hocce mercu-
rius præstat, id præstare ratione salivationis, nullus te
(tyronem,) monet, quod homo durante salivatione
miserè torqueatur, pulsus omnino febrilem experiatur,
& multi quoque absque ulla causa externa moriantur
salivatione, nemo tibi dicit, quod multi una plures
salivationem sine ullo successu subierint. Tibi paralyfes
membrorum, cæcitates, spasmos cynicos, nec non il-
los, quos hac medendi methodo occiderunt, reticent.
Suadeo tibi, ut abstineas ab hac medicatione homici-
C*

v) Libr. II. Cap. IX. p. 149.

x) Observ. Chirurg. Cent. V. Observ. 98. p. 495.

y) Sur les maladies Veneriennes, p. 55.

z) In Medic. castrense p. 86.

diaria. Quando salivatio surgit, id ex tua culpa, ignorantia & imprudentia fit, quæ ægri naturam materialem & formalem neglexit.

§. XVII.

Ipsam nunc medendi methodum aggredi, fas esset, quum autem illa in variorum gravissimorum auctorum annotatis prolixè occurat, quædam tantummodo hic recensèbo. Ipsa cura duplici modo absolvi potest, frictione & mercurio cum acido vel sale quodam nupto & intus propinato, quam ultimam methodum certa ratione priori antepono. Mercurius per frictiones corpori inunctus proprio suo pondere massam humorum intrare potest, & per vasa cum humoribus motus in majorem molem & ad varia corporis loca deponi, novasque ita molestias procreare, sic ANTONIUS MUSA BRASAVOLUS *a*) non semel in sepulchris Argentum vivum in mortuorum capitibus reperit, ceteros inter aliquem vidit, qui ter tantum in brachiis cruribus que inunctus fuerat, Argentum vivum evomuisse, similia plura apud BONNETTUM *b*) legenda occurrunt; SCHENKIUS *c*) refert, in cadavere meretriculæ subito mortuæ inventum fuisse argentum vivum in ventriculis cerebri & magna quidem in copia. FALNOPIUS *d*) testatur se vidisse homines inunctos per triennium ante & venientibus gummatibus in tibiis detecto osse argentum ibi collectum vivum hac ratione, inquit, ego non probò

a) Aphrod. pag. 694.

b) Sepulc. Tom. III. pag. 452 & 53.

c) Observ. Med. L. VI. observ. XII. p. 811.

d) De Morbo Gallico Cap. 76, Aphrod. 809.

medicamentum, utor aliquando, quando non potui via regia assequi intentum. Non tantum porro sese deponit mercurius ad partes corporis molles, sed & duriores, solidioresque petit, sic in ossibus a lue venerea cariosis, dum illa ferro excidebat FERNELIUS e) guttulas argenti vivi tremulas non raro invenit; simile exemplum in nostro theatro Anatomico videre est. Quando dein in venis præprimis, ubi sanguinis circulus tardior, quam in arteriis, fieri potest, ut globuli mercuriales ad se invicem cohæreant, uti fieri potest in finibus venosis, Auriculis, & cavo cordis, & inde aneurismatis metus oritur. Plura alia possem afferre testimonia, sed hæc hucusque recensita sufficere puto, ut probetur argentum vivum inunctione in corpus ingressum per vasa cum humoribus motum posse coire in majorem molem & ad varia corporis loca non sine noxa deponi. His igitur rite perpensis facile est concludere, quod vel mercurius dulcis vel sublimatus corrosivus optimum omnino sit remedium interne prudenti manu exhibitum ad atrocem huncce morbum fugandum. Quomodo autem & qua dosi ille exhibendus sit, quum varia in variorum auctorum libris jam profant, ne in nimiam dissertatio hæcce increseat molem, silentio prætermitto, & necesse erit, quamvis multa dicenda supersint, ut imponatur

T A N T U M.

---

e) Pathologia L. VII. Cap. VII. p. 229.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Strasburg, med. Diss. (17. Hirschel
Hutke (17))

ULB Halle
005 361 729

3

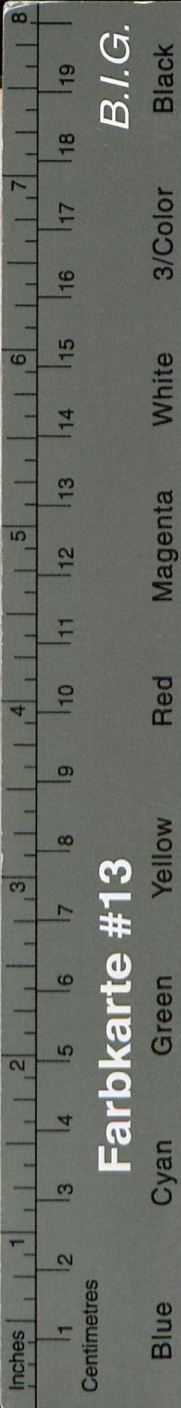
WMA
VD18

B.I.G.

Farbkarte #13

Q. D. B. V.
DISSERTATIO INAUGURALIS
CHIRURGICO - MEDICA
QUÆDAM
DE
MORBU VENEREA
SISTENS
ANNUENTE DIVINA GRATIA
ATQUE
ASSISTENTE GRATIOSA FACULTATE
MEDICA
PRO LICENTIA
HONORUM, HONORES ET PRIVILEGIA
DOCTORIS MEDICINÆ
LEGITIME OBTINENDI
A ARGENTORATENSIVM UNIVERSITATE
PUBLICE DEFENDET
FRANC. LUDOV. HÆGG,
CONFLUUS.
XXIII. Aug. A. R. S. MDCCLXXVII.
H. L. Q. C.

ARGENTORATI
imprimebatur IN OFFICINA KÜRSNERIANA.

